

**Temat: Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem
– doświadczenia pierwszego naboru 2005**

Autor: Wenanta Anna Rolka

Wstąpienie Polski do Europejskiego Obszaru Gospodarczego otworzyło przed jednostkami samorządu terytorialnego nowe perspektywy rozwoju społeczno gospodarczego. Stało się to możliwe dzięki utworzonej przez kraje EFTA pomocy finansowej dla mniej zamożnych krajów członkowskich. W okresie wrzesień – listopad 2005 roku został przeprowadzony pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Złożonych zostało przeszło 1 390 wniosków. Czas oczekiwania na kolejny termin naboru oraz spływające informacje dotyczące oceny złożonych wniosków aplikacyjnych skłaniają do analizy procesu ubiegania się o dofinansowanie.

Wśród obszarów priorytetowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na szczególną uwagę zwraca „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem” za pomocą, którego mogą zostać stworzone warunki do promocji zdrowia oraz wdrażania programów profilaktycznych propagujących zdrowy tryb życia.

Instytucje odpowiedzialne za wdrażanie i koordynowanie działań w ramach opieki zdrowotnej borykają się na, co dzień z wielkimi trudnościami chcąc zapewnić właściwy poziom świadczonych usług medycznych. Korzyści wynikające z możliwości rozwoju placówek oraz realizacji projektów, zapewnione dzięki pozyskaniu dofinansowania sprawiły, że „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem” okazał się drugim pod względem liczby złożonych wniosków priorytetem (ilustruje to tabela poniżej).

Tabela 1- Ilościowe zestawienie wniosków złożonych podczas naboru wrzesień – listopad 2005 r.

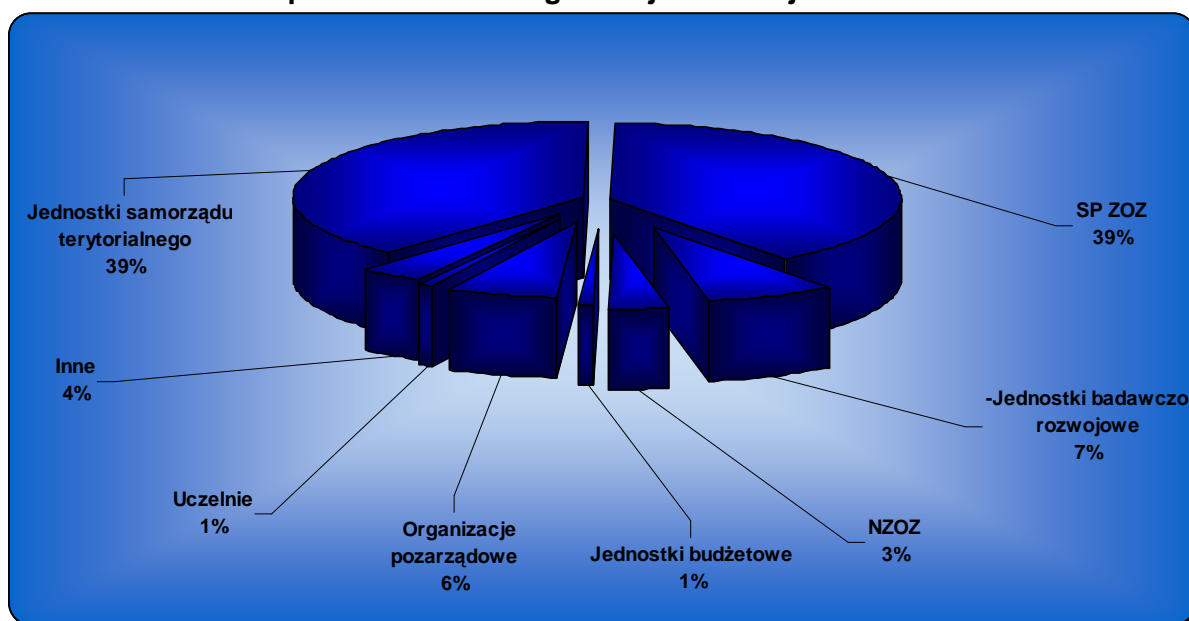
Priorytet	Liczba złożonych wniosków	Projekty rekomendowane	% ilość złożonych wniosków do projektów zarekomendowanych
1 Ochrona środowiska w tym środowiska ludzkiego poprzez m. in. redukcje zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii	665	59	8,87
2 Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami	13	5	38,46
3 Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast	111	14	12,61
4 Rozwój zasobów ludzkich poprzez m. in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmacnianie wspierających go procesów demokratycznych	46	11	23,91

5	Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem	371	22	5,93
6	Badania naukowe	121	17	14,05
7	Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa	47	11	23,4
8	Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzenia w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych	6	2	33,33
9	Polityka regionalna i działania transgraniczne	6	3	50
10	Pomoc techniczna przy wdrażaniu <i>acquis communautaire</i>	4	3	75
Razem		1390	147	10,58

Źródło opracowania dane ze strony: <http://eog.gov.pl/>

Analizując podmioty występujące w roli Beneficjentów składających wnioski można stwierdzić, że w przeważającej mierze były to samorządy jednostki organizacyjne (zakłady opieki zdrowotnej) pozostające w ich strukturach organizacyjnych. Poniżej zilustrowano procentowy rozkład wnioskujących o dofinansowanie podmiotów – rodzaje Beneficjentów

Tabela 2- Zestawienie procentowe według rodzaju Beneficjenta

Źródło opracowania dane ze strony: <http://eog.gov.pl/>

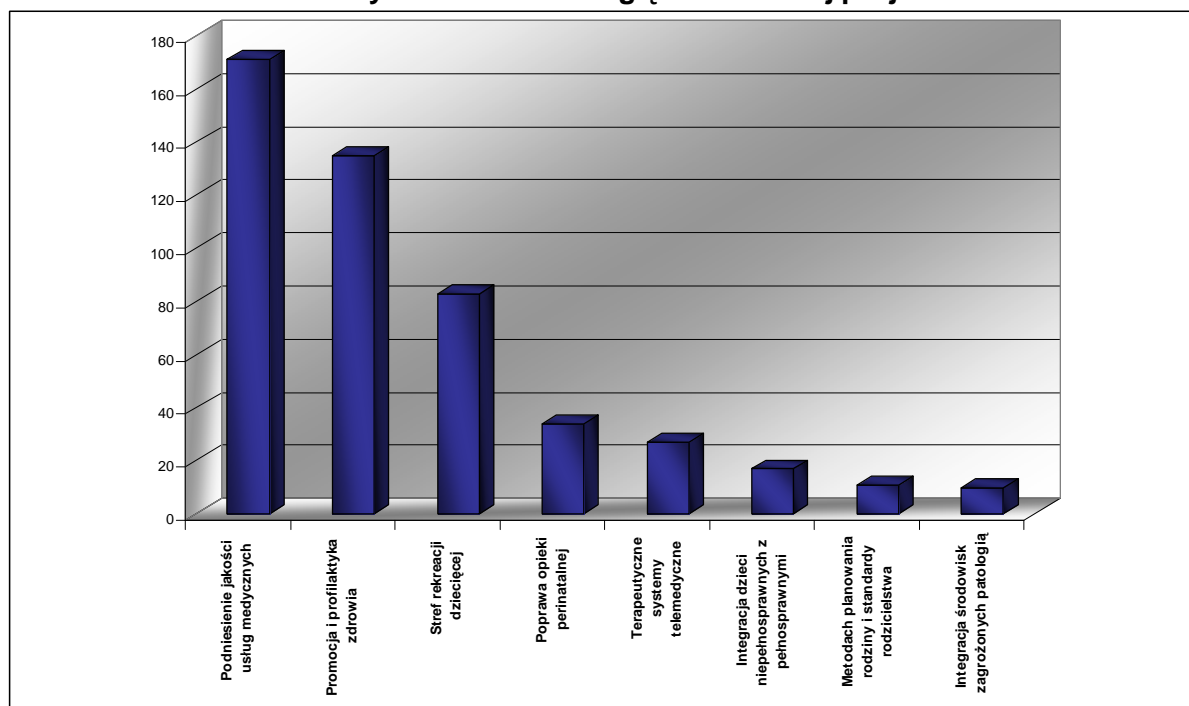
Doświadczenie zdobyte w trakcie procesów aplikacyjnych do funduszy strukturalnych w latach 2004 – 2006 nie uchroniły Wnioskodawców przed problemami, a w konsekwencji przed błędami. Dotychczas istniał wyraźny podział projektów na inwestycyjne oraz nieinwestycyjne. Precyzyjnie i ściśle określone zasady dla poszczególnych typów projektów nie zostawiały dowolności w ich interpretacji. Wytyczne w ramach Mechanizmów Finansowych pozwalają na pewną swobodę przedstawienia poszczególnych parametrów projektów. Jest to zarówno ułatwienie dzięki, któremu można zaprezentować w większym stopniu walory planowanej inwestycji, jaki i niebezpieczeństwo popełnienia błędu podczas wypełniania wniosku aplikacyjnego.

Priorytet „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem” jest swoistą hybrydą łączącą elementy funduszy niewestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych. Jego specyfika jest związana w pewnym stopniu z charakterem projektów, które mogą zostać zrealizowane tj:

- promocji zdrowia i programów profilaktyki,
- poprawy opieki perinatalnej, podnoszenia stanu wiedzy o nowoczesnych metodach planowania rodziny i standardów odpowiedzialności rodzicielstwa,
- integrację środowisk zagrożonych patologią (ze szczególnym uwzględnieniem zwalczania patologii społecznych jak narkomania i alkoholizm) oraz zapobieganie przestępczości nieletnich,
- stworzenie ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej,
- terapeutycznych systemów telemedycznych, medycznych internetowych systemów edukacyjnych oraz gromadzenia danych.

Na podstawie złożonych wniosków w ramach omawianego priorytetu można stwierdzić, że najwięcej projektów dotyczyło podnoszenia jakości usług medycznych, promocji profilaktyki zdrowia i budowy stref rekreacji dziecięcej – odpowiednio 171, 135, 83. Liczba innych rodzajów projektów kształtuje się następująco: poprawa opieki perinatalnej – 34, terapeutyczne systemy telemedyczne – 27, integracja dzieci niepełnosprawnych z pełnosprawnymi – 17, metod planowania rodziny – 11, integracji środowisk zagrożonych patologią – 10.

Tabela 3 Zestawianie liczby wniosków ze względu na rodzaj projektu

Źródło opracowania: dane ze strony: <http://eog.gov.pl/>

I Etap oceny wniosków przeprowadzony przez Instytucję Pośredniczącą ujawnił najczęściej popełniane błędy. Najwięcej problemów Beneficjentom sprawiło prawidłowe przygotowanie harmonogramu realizacji inwestycji. Charakteryzowały się one zbyt dużym stopniem uogólnienia, jednocześnie w wielu przypadkach nie zostały zdefiniowane poszczególne etapy projektu oraz nie określono czasu przeznaczanego na ich realizację w podziale na kwartały wraz z podaniem wartości pieniężnej. Podczas konstruowania harmonogramu w części projektów wnioskodawcy nie uwzględnili czasu niezbędnego do przeprowadzenia procedury zamówień publicznych oraz na dokonanie oceny złożonych wniosków przez właściwe Instytucje. Przygotowując projekt inwestycji niezbędne było przestrzeganie określonej w **Programie Operacyjnym dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego** proporcji wysokości kosztów kwalifikowanych – części inwestycyjnej projektu w

porównaniu kosztami nieinwestycyjnymi. Nakłady poniesione na realizację programów związanych z wdrożeniem projektu powinny stanowić minimum 30% wszystkich kosztów. Wyniki przeprowadzonej oceny wniosków sygnalizują problemy wnioskodawców z właściwym zaliczeniem poszczególnych wydatków projektu do kosztów kwalifikowanych, co skutkowało odrzuceniem wniosku.

Przystępując do weryfikacji wydatków należy uwzględnić podstawowe zasady określone w ***Szczegółowych warunkach kwalifikowalności wydatków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego***.

Kosztami kwalifikowanymi są wydatki uznane za koszty bezpośrednie w związku z wdrażaniem projektu oraz realizowane podczas okresu oznaczonego początkową i końcową datą kwalifikowalności. Poniżej prezentowane zostały wymogi, jakim muszą podlegać poszczególne wydatki, aby mogły zostać uznane za kwalifikowane.

Rodzaj poniesionego wydatku

Warunki kwalifikowalności

Wkład rzeczowy

Może występować w postaci gruntu lub nieruchomości, urządzeń lub materiałów, działalności badawczej lub zawodowej bądź nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy. Jego wartość powinna być oceniona w sposób niezależny i poddana audytowi. W przypadku gruntu lub nieruchomości ich wartość powinna być określona przez niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcę lub organ posiadający stosowne uprawnienie. Natomiast wartość nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy należy określić uwzględniając ilość poświęconego czasu oraz standardowej stawki godzinowe i dzienne za wykonaną pracę.

Koszty stałe

Jeśli stanowią koszty związane z realizacją projektu dofinansowanego z Mechanizmów Finansowych oraz jeśli są alokowane proporcjonalnie dla projektu, przy zastosowaniu właściwie uzasadnionej, sprawiedliwej i słusznej metody. W sytuacji utrudnionego rozliczania koszty należy przypisać proporcjonalnie.

Podwykonawstwo

Mogą stanowić koszt kwalifikowany o ile nie są związane z umowami o podwykonawstwo, które powodują wzrost kosztów realizacji planowanego przedsięwzięcia nie zwiększając równocześnie jego wartości oraz umowami zawieranymi z pośrednikami lub konsultantami, w których płatność jest wyrażona, jako udział procentowy w całkowitym koszcie przedsięwzięcia, chyba że płatność została uzasadniona poprzez odniesienie do rzeczywistej wartości wykonanej pracy lub usług.

Opłaty za usługi profesjonalne

Pod warunkiem, że są ściśle związane z realizacją projektu.

Zakup sprzętu używanego

Może być kosztem kwalifikowanym, jeśli sprzedawca sprzętu przedstawi oświadczenie wskazujące pochodzenie sprzętu i potwierdzi, że nie został on nabyty z wykorzystaniem dotacji krajowej lub środków Mechanizmu Finansowego EOG i/lub Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Cena sprzętu nie przekracza jego wartości rynkowej, biorąc pod uwagę jego skrócony techniczny i ekonomiczny czas eksploatacji i jest niższa od ceny podobnego nowego sprzętu. Sprzęt posiada właściwości techniczne niezbędne dla realizacji projektu oraz spełnia obowiązujące normy i standardy.

Zakup nieruchomości gruntowej

Pozostaje w ścisłym związku z realizacją przedsięwzięcia oraz nie jego koszt nie przekracza 10% wszystkich kosztów kwalifikowanych. Wnioskodawca legitymuje się zaświadczeniem niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcy lub organu posiadającego odpowiednie upoważnienie potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej oraz faktu, że grunt nie ma obciążonej hipoteki i jest wolny od innych obciążeń. Właścicielem zakupionego gruntu nie może być podmiot realizujący projekt oraz administracja publiczna. Decyzja zakupu gruntu powinna być zaakceptowana przez Komitet Mechanizmu Finansowego i/lub Norweskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Zakup nieruchomości

Podobnie jak w przypadku gruntów musi pozostawać w bezpośrednim związku z wdrażanym projektem oraz spełniać wymogi spójne z tymi odnoszącymi się do gruntu. Dodatkowo w ciągu ostatnich 10 lat na nieruchomość nie przyznano datacji krajowej lub pochodzącej z państwa darczyńców. Nieruchomość może być użytkowana jedynie zgodnie z założeniami projektu.

VAT

Stanowi koszt kwalifikowany w przypadku, gdy wnioskodawca nie może go odzyskać od Państwa - Beneficjenta

Źródło: opracowanie własne, na podstawie wytycznych: „Szczegółowe warunki kwalifikowalności wydatków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego”.

W przypadku wątpliwości dobrą praktyką jest zwrócenie się o wykładnię przepisów do właściwej Instytucji Pośredniczącej, której opinia jest wiążąca.

Analizując aspekty finansowe w ramach Mechanizmów Finansowych należy zwrócić szczególną uwagę na specyfikę samego procesu dofinansowania, które ma charakter refundacji poniesionych kosztów i odbywa się na podstawie planu finansowego. Plan finansowy uwzględnia dochód netto generowany przez projekt na przestrzeni jego trwania oraz określony czas po jego zakończeniu, którego długość jest zależna od rodzaju projektu i indywidualnej oceny Instytucji. Zasadą jest, iż wykazany nadzwyczajny zysk jest odliczany od wysokości uzyskanego dofinansowania. Istotne jest również prawidłowe skonstruowanie harmonogramu finansowego projektu, które powinno zakładać zakończenie realizacji części inwestycyjnej oraz nieinwestycyjnej do dnia 30.04.2011 roku, kiedy to mija końcowa data kwalifikowalności wydatków.

Doświadczenia wyniesione z pierwszego naboru wskazują, iż mimo długiego czasu oczekiwania na ocenę wniosków oraz specyfiki Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego wnioskodawcy chętnie wykorzystują możliwości płynące z dofinansowania.

Kraków, 03.11.2006 r.